

**HÜKÜMET-SEÇMEN İDEOLOJİK UYUMUNUN BELİRLEYİCİSİ OLARAK
KİŞİLERARASI GÜVEN**
INTERPERSONAL TRUST AS A DETERMINANT OF GOVERNMENT-VOTER
IDEOLOGICAL CONGRUENCE

Murat İNAN

Dr., Abdullah Gül Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
Bölümü

*Dr., Abdullah Gül University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Politics and
International Relations*

ORCID ID: 0000-0001-7554-6217

ÖZET

Güven, uzun zamandır çok çeşitli bilimsel alanlarda büyük ilgi gören bir olgu olmuştur. Toplumu oluşturan diğer bireylere ve devlet kurumlarına duyulan güven, güvenin iki farklı boyutunu açıkça temsil etmektedir. Bu boyutlar sırasıyla yatay ve dikey güvendir. Yatay güven, kişinin toplumun diğer bireylerine olan güveni olarak tanımlanır. Bu, yakın aileden veya akrabalık temelli küçük toplumdan tanımadığı kişilere karşı duyulan güven duygusunu ifade eder. Öte yandan, dikey güven, kişinin genel olarak bir hükümet çeşidine veya özel olarak bir veya daha fazla hükümet kurumuna olan güvenini temsil eder. Bu araştırma, kişilerarası güven ile hükümet-seçmen ideolojik uyumu arasındaki ilişkiyi sorgulamaktır. Bulgular, kişilerarası güven ile hükümet-seçmen ideolojik uyumu arasında istatistiki anlamda önemli ve pozitif bir ilişki olmadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yatay Güven, Hükümet-Kamu İdeolojik Uyumu, Temsiliyet, Demokrasi.

ABSTRACT

Trust has long been a question of great interest in a wide range of scientific fields. Trust in other individuals in the society as well as trust in state institutions clearly represent two different dimensions of trust. These dimensions are horizontal and vertical trust respectively. Horizontal trust is defined as one's confidence to the fellow members of the society. This represents feeling of trust towards people one does not know from the immediate family or kinship-based small society. On the other hand, vertical trust represents one's reliance on a type of government in general or its one or more institutions in particular. This research

questions the relationship between interpersonal trust and government-voter ideological congruence. The findings show that there is no statistically significant and positive relationship between interpersonal trust and government-public ideological congruence.

Keywords: Horizontal Trust, Government-Public Ideological Congruence, Representation, Democracy.

Giriş

Siyasi temsil olgusu modern liberal demokrasi anlayışının temelinde yer alır. Çağdaş ulus devletlerde demokratik rejimin uygulanmasını sağlayan siyasi temsildir. Antik Yunan’da ortaya çıkan ve doğrudan uygulanan demokratik yönetim modelinin daha büyük nüfusa sahip modern toplumlarda uygulanması için siyasi temsil olmazsa olmaz bir gerekliliktir. Vatandaşlar ile siyasi temsilciler arasındaki temsil ilişkisi vatandaşların tercihlerinin politikalara dönüştürülmesi aşamasında önemli rol oynar. Güçlü bir siyasi temsil aynı zamanda bir siyasi yönetimin yönetilenler gözünde meşruiyetini sağlayabilmesi için de olmazsa olmaz niteliktedir (Mill, [1875] 1991; Dahl, 1956; Pitkin, 1967). Temsili demokrasilerde siyasi temsilin nasıl sağlanacağı sorusunun cevabı geleneksel yetki teorisi tarafından verilmektedir. Teori temelde en çok oy alan siyasi partinin yönetim gücünü ele alması gerekliliğini öne sürer. Bununla birlikte, Hobbesiyen bir bölünemez ve egemenliği sınırsız hükümet gücü modern liberal demokrasi idealiyle bağdaşmaz. Bu nedenle, modern liberal demokrasilerde, geleneksel yetki teorisinin salt çoğunluk kontrol vizyonu, demokratik siyaset teorisinin, siyasetin tüm siyasi partilerin oy güçleriyle orantılı olarak etkilenmesi gerektiği fikrini öne süren orantılı etki vizyonu ile dengelenir. Orantılı etki vizyonunun bu genel anlayışına paralel olarak, liberal demokratik siyaset teorisi, bir bütün olarak vatandaşların ideolojik tercihlerini doğru bir şekilde temsil eden bir yasama organını öngörür (Mill [1875]; 1991). Orantılı etki vizyonu ile şekillenmeleri yasama organları için olağandır. Her seçim sisteminin belirlediği koşulları sağlayan tüm görüşlerin ulusal meclislerde temsil edilmesi esastır. Ancak demokrasilerde halkın belli bir kesiminin oyu ile iktidara gelmiş hükümetlerin özellikle seçimlerden sonra halkın tamamının temsilciliğine soyunduğu durumlarla da karşılaşmaktadır. Peki, hükümetlerin halkın tamamını temsil etmesi ne derece ve hangi şartlar altında mümkün olabilir?

Miller ve Stokes (1963) geleneğini takip eden ve konu temsiline odaklanan çalışmalar çeşitli ülke ve ülke gruplarında siyasetin belirleyici konularında seçen ve seçilenler arasındaki uyuma odaklanırlar (Miller ve Stokes, 1963; Powell, 2004; 2006; Golder ve Stramski, 2007; 2010). Genellikle kantitatif araştırmaların yapıldığı bu araştırma çizgisinde hükümet,

parlamento, parti politikalarının çeşitli meselelerdeki konumları ile ve seçmenlerin yine çeşitli meselelerdeki konumları arasındaki mesafeler ve bu mesafelerin kurumsal, bireysel, sistemsel nedenleri araştırılır. Bu araştırmaların bir kısmı ise temsilciler ile temsil edilen seçmenlerin belirli meselelerdeki konumları arasındaki mesafenin yani seçilenler ile seçenler arasındaki görüş uyumsuzluğunun sebeplerini araştırırlar. Birtakım politikacılar kurdukları ya da kuracakları hükümetin halkın tamamının temsilcisi olduğunu ya da olacağını ancak toplumun içindeki farklı grupların da buna karşılık birlikteliklerini ve birbirine yönelik tolerans ve güven duygularını sağlamlaştırmaları gerektiğini iddia ederler. Peki gerçekten de birbirine güvenen grupların olduğu toplumlarda hükümetler de halkın tamamıyla daha uyumlu mudur? Bu soruya cevap vermek üzere hazırlanmış bu araştırma kişilerarası güven ile hükümet-seçmen uyumu arasındaki ilişkiyi araştırmayı hedeflemektedir. Bu araştırma sorusuna cevaben ortaya atılan hipotez ise artan derecelerde kişilerarası güvenin hükümet-seçmen uyumunu da artıracakını öne sürmektedir.

Kişilerarası Güven ve Kişilerarası Güveni Etkileyen Faktörler

Geçtiğimiz yarım yüzyılı aşkın bir sürede, Batı Avrupa ülkelerinde ve özellikle ABD'de güven üzerine araştırmalar hızlı bir biçimde artmıştır. Bu çalışmalar güven tutumunun zaman içerisindeki seyri hakkında önemli bilgiler vermektedir. Araştırmacıların büyük oranda üzerinde mutabık oldukları nokta ABD'deki tüm jenerasyonların ve alt toplulukların güven seviyelerinde genel bir azalış olduğudur (Almond ve Verba 1963, Putnam 1993, 1995). Almond ve Verba (1963), 1960'larda yaptıkları araştırmada ABD vatandaşlarıyla yapılan anketlerde bir çok insanın güvenilebilir olduğunu ifade eden katılımcı sayısının tüm katılımcı sayısına oranının %55, aynı oranın 1995 yılında ise yaklaşık %35 olduğunu bildirmiştir. Michigan Üniversitesi Sosyal Araştırma Enstitüsü tarafından yürütülen Geleceği İzleme Projesi'nce 20 yılı aşkın bir süredir lise son sınıflarından toplanan anket verilerini kullanan Rahn ve Transue (1998), 1976'dan 1995'e lise son sınıf öğrencilerinde güvenin 46'dan %36'ya düştüğünü göstermişlerdir. Bu çalışmada Geç Babyboomer ve GenX jenerasyonlarına ait bireylerin Erken Babyboomer jenerasyonuna ait bireylerden daha az güven duygusuna sahip olduğunu ve bu güven duygusu seviyesinin bu jenerasyonlara ait bireyler yaşlandıkça da değişmediğini ortaya koymuştur. Bu bulgu jenerasyon etkisinin de güveni belirlemede önemli bir etmen olarak gözönünde bulundurulması gerektiğini bizlere göstermektedir (Rahn ve Transue 1998). Yukarıda bir kısmına değinilen güven değişimi üzerine özellikle ABD'de yazılmış literatürde, güven duygusunun son yarım yüzyılı aşkın bir sürede yıllar itibariyle düşüş gösterdiği noktasında bir fikir birliği bulunsa da, bu düşüşün nedenleri hakkında hala çok fazla belirsizlik bulunmaktadır. Güven duygusundaki düşüşün

nedenlerini araştıran araştırmacılardan Robert D. Putnam (1995, 1996), televizyon izlemenin insanları daha az güvenir hale getirdiğini savunmuştur. Putnam, televizyon izleyenlerin gerçek dünyayı gerçekte olduğundan daha kötü gördüklerini ve dolayısıyla toplumun diğer bireylerine yönetik güvenlerinin azaldığına ve bunun sonucunda sivil hayata ve sosyal organizasyonlara katılmaktan çekindiklerini iddia etmiştir. Bu neden-sonuç ilişkisi önerisine cevaben Rahn ve Transue (1998) ise güvenin azalmasına rağmen gönüllü çalışmalara katılımın arttığını iddia etmiştir. Putnam'ın tezine bir başka eleştiri de televizyon izlemenin insanları güvensiz yapmadığını, ancak asıl farkı yaratanın geleceğe dair iyimserlik olduğunu savunan Uslaner'den (1998) gelmiştir. Uslaner'e (1998) göre gelecekle ilgili olumlu düşüncelere sahip olmak bireylerin diğer bireylere karşı güvenini artırırken, aksi düşüncelere sahip olmak ise insanları toplumun diğer bireylerini rakip olarak görmelerine ve kıt kaynaklar için bu rakip olarak gördükleri bireylerle savaşmalarına neden olur. Uslaner araştırmasında, geleceğe yönelik iyimserlik kontrol edildiğinde televizyonun güven üzerindeki etkisinin ortadan kalktığını ileri sürmüştür (Ayrıca bkz., Norris 1996, Shah 1998).

Bu araştırma sonuçlarına da bakılarak geçen yüzyılın ikinci yarısında ABD'de güvenin azalmakta olduğu ve bu durumun da üzerinde çok da uzlaşmayan birkaç etmene ya da bunların farklı kombinasyonlarına bağlı olarak geliştiği iddia edilebilir. Peki üzerine bunca araştırma yapılan toplumdaki güven tutumundaki düşüş niçin bu kadar önemlidir? Bu soruya cevaben bir tutum olarak güvenin, büyük insan topluluklarının katılımıyla oluşan sosyal ve ekonomik sistemler ile demokratik siyasi sistemin işleyişi için yararlı olan beşeri sermayenin çok önemli bir unsuru olduğu fikri ortaya atılmıştır. Toplumdaki güven tutumunun seviyesinin birtakım makroekonomik göstergelerle ilişkili olduğu çeşitli araştırmalarda gösterilmiştir (Banfield 1958, Putnam 1993, 1995, Fukuyama 1995, Yamagishi ve Yamagishi 1994, Mishler ve Rose 2001). GSYİH ve kurumsal güvenin sistem seviyesinde orta düzeyde ilişkili olduğu ($r=.22$), enflasyon ve kurumsal güven arasında ise benzer bir ilişkiden bahsedilemeyeceği ($r=-.07$) ortaya çıkarılmıştır (Mishler ve Rose 2001). Genel olarak kötü ekonomik koşulların kişilerarası güveni olumsuz etkilediği bilinmektedir (Greenfield 2009). Ekonomi ve güven arasındaki ilişkinin tersine bir yönde incelendiği durumda ise, ekonominin güven üzerindeki etkisinin Alexis de Tocqueville ve Emile Durkheim'in önerdiği gibi sosyal değerleri ve bağları aşındıran ve dolayısıyla bireylerin toplumdan kopmasına yol açan maddi değerler üzerinden gerçekleştirebileceği fikri karşımıza çıkar. Bu noktada benzer görüşleri bulunan Rahn ve Transue (1998) maddi değerlerin genç Amerikalıların güven düzeyini nasıl aşındırdığını göstermişlerdir. Buna paralel olarak Choi ve Woo (2016) ise maddi değerlerin güven üzerindeki etkisini gösteren kanıtlar sunmuşlardır. Güven sadece bazı makroekonomik

göstergelerle değil bazı makropolitik göstergelerle de yakından ilişkilidir. Muller ve Seligson (1994) toplumlarda gelişmiş ve yaygın güven tutumunun demokratik bir siyasi sistemin bir sonucu olduğunu savunmaktadır. Mishler ve Rose (2001) Freedom House puanları ile güven puanları arasında sistem seviyesinde zayıf bir ilişki olduğunu göstermiştir ($p=.11$). Detaylandırılacak olursa toplumdaki güven tutumu düzeyinin sistem seviyesinde siyasete aktif katılım, iyi hükümet performansı, daha az yolsuzluk ve sağlıklı demokrasi getirdiği çeşitli araştırmacılar tarafından öne sürülmüştür (Putnam 1993, 1995, Fukuyama 1995, Levi 1996, Newton ve Norris 2000, Inglehart 2000, Mishler ve Rose 2001, 2005, Uslander 2002, 2005, Chang ve Chu 2006, Morris ve Klesner 2010). Ayrıca güven düzeyi vatandaşların demokratik yönetim biçimine verdikleri destek düzeyiyle de pozitif olarak bağlantılı olduğu (Muller ve Seligson 1994) ve güvendedeki düşüşün sivil topluma katılımın azalmasının önünü açtığı da öne sürülmüştür (Brehm ve Rahn 1997, Putnam 1995).

Vatandaşlara ve kurumlara yönelik güvenin güven tutumunun iki farklı boyutunu temsil ettiği konu ile ilgili araştırmalar yapan araştırmacılar tarafından genel kabul gören bir görüştür (Rahn ve Transue 1998, Paxton 1999, Newton 1999, Mishler ve Rose 2001). Bu ayrımı çalışmada açıkça gösteren Paxton (1999), kişilerarası güven için önemli bir düşüşün rapor edildiği bir dönem olan 1975 ve 1994 yılları arasında kurumlara yönelik güvende sistematik bir düşüş olmadığını göstermiştir. Kişilerarası güven yani yatay ve kurumlara olan güven yani dikey güvenin güven tutumunun iki farklı boyutu olmasına karşılık bir şekilde birbirleriyle bağlantılı oldukları da iddia edilmiştir (Agger, Goldstein ve Pearl 1961, Almond ve Verba 1963, Putnam 1993, 1995). Güvenin iki boyutunun birbirine bağlılığını açıklayan en ünlü teori olan Güvenin Yayılması Teorisi, kişilerarası güvenin kurumlara olan güveni artırdığını öne sürer. Kültür teorisyenleri, kişilerarası güvenin kurumsal güveni tek yönlü olarak etkilediğini savunurken, kurumsalcılar ya ikisi arasında bir ilişki olmadığını ya da kurumlara duyulan güvenin kişilerarası güvene yol açtığını ya da ilişkinin iki yönlü işlediğini iddia etmektedirler. Mishler ve Rose (2001), yatay güvenin dikey güvenin üzerine yayılması durumunda tüm kurumların bundan eşit olarak etkilenmesi gerektiğini savunarak bu görüşü reddetmektedir. Mishler ve Rose'a göre kurumlar ne kadar yozlaşmışsa, insanlar diğer vatandaşlara o kadar az güvenir. Dikey güvenin yatay güvenin bir sonucu olduğunu savunan makro-kültürel hipotez doğrultusunda Mishler ve Rose ikisi arasındaki korelasyon skorunun negatif olduğunu göstermektedir ($p=-0.18$).

Güveni etkilediği tespit edilen faktörler literatürde çeşitli araştırmacılarca araştırılmıştır. Güvenin kökenlerini ortaya koymaya yönelik sosyokültürel, sosyopsikolojik ve kurumsal teoriler ortaya atılmıştır. Sosyokültürel teorilerin savunucularına göre güven, dışsal olarak

üretir ve kültürel unsurlara kök salar. Bu modelde güven, bireyler arasında ve bireyler ve kurumlar arasında kurulan yüz yüze etkileşim deneyimlerinin yanı sıra kültürel değerlerle sosyalleşme ile ortaya çıkar. Standart hatalarla ölçüldüğünde, kişilerarası güvenin ülkeler arası varyasyonlarının kurumsal güvenin ülkelerarası varyasyonlarından daha büyük olduğu bulunmuştur. Mishler ve Rose, ülke sahte değişkenleri kullanarak yaptıkları araştırmalarında bu sahte değişkenlerin kurumlara güvenin ve kişilerarası güvenin sırasıyla %6 ve %9'lık bir bölümünü açıkladığını bulmuşlardır (Mishler ve Rose 2001). Benzer biçimde Afrikalı Amerikalıların beyaz Amerikalılardan genel olarak daha düşük seviyede güven tutumuna sahip oldukları gösterilmiştir (Brehm ve Rahn 1997, Smith 1997, Wrightsman 1991). Öte yandan, sosyo-psikolojik teoriler, güvenin erken çocukluk veya yetişkinlik döneminde şekillenen kişilik türlerinden kaynaklandığını öne sürmektedir (Erikson 1950, Rosenberg 1956, Kramer 1999, Uslaner 1998, 2000, Brehm ve Rahn 1997). Bu teorileri destekleyen araştırmaların bazılarında suçla ilgili kişisel deneyimin güvensizliğin ortaya çıkmasının altında yatan bir faktör olarak öne sürüldüğü de görülmektedir (Brehm ve Rahn 1997). Ayrıca kişisel iyimserlik, yaşam doyumu ile yaş, gelir ve ırk gibi demografik göstergelerin davranışsal güven ile bağlantılı olduğu bilinmektedir (Uslaner 1998, Twenge, Campbell ve Carter 2015, Choi ve Woo 2016). Birtakım araştırma sonuçlarına göre de yaşla birlikte diğer bireylere duyulan güvenin artarken kurumlara olan güvenin azaldığı ortaya atılmıştır (Twenge, Campbell ve Carter 2015).

Yukarıda bahsedilen sosyokültürel ve sosyopsikolojik etmenlerin dışında güvenin etkin çalışan kurumlar tarafından içsel olarak üretildiği kurumsal teorileri savunan teorisyenler tarafından öne sürülmüştür (Rahn ve Transue 1998). Öte yandan, güvenin ortaya çıkma zamanı da bu iki teori grubu ile kurumsal teoriler arasında uzlaşamayan bir konudur. Sosyokültürel ve sosyopsikolojik teoriler için kuşak etkisi ana mekanizma iken, kurumsal teoriler için dönem etkisi güvenin ortaya çıkmasında daha etkili olduğu görüşü öne sürülmüştür (Mishler ve Rose 2001). Kişilerarası güvenin, politik süreç ve sosyalleşme etkisinden muaf olduğu ancak toplam veya algılanan politik ve ekonomik performanstan marjinal olarak etkilendiği; kurumlara yönelik güvenin ise politik ve ekonomik performanstan etkilendiği ancak sosyalleşme etkisinden etkilenmediği gösterilmiştir (Mishler ve Rose 2001). Kişiler arası güveni tahmin etmek için, Mishler ve Rose araştırmalarında sosyalleşme, ulus düzeyinde gerçek performans ve politik ve ekonomik göstergelerin algılanması gibi değişkenler ile güven değişkenindeki toplam varyansın sadece %5'inin açıklandığını göstermiştir (Mishler ve Rose 2001). Peki, bu kadar farklı etmeden etkilenen ve yine birçok makro seviyedeki etmeni etkilediği bilinen güven tutumunun hükümet-seçmen uyumu gibi

siyasal temsilin en önemli göstergelerinden birini etkilemesi olası mıdır? Kişilerarası güven tutumunun farklı partilere oy veren gruplar arasında kutuplaşmanın az olduğu ülkelerde yüksek olacağı, bu sebeple de toplumun tamamından en çok oy alarak hükümeti kurmuş partinin de halkın tamamıyla arasındaki mesafenin kişilerarası güvenin düşük ve kutuplaşmanın fazla olduğu ülkelerdeki hükümetlerin halkın tamamıyla arasındaki mesafeden kısa olacağı düşünülmektedir. Bu konuyu araştırmak üzere yapılacak analizde kullanılacak veriler ve yöntem aşağıda tanıtılmaktadır.

Veriler ve Yöntem

Siyaset bilimi araştırmalarında siyasi partilerin ideolojik pozisyonları dört yöntem ile belirlenir. Birinci yöntem partilerin ideolojik konumlanmaları konusunda uzman siyaset bilimcilerin görüşlerine başvurmaktır (Morgan 1976, Castles ve Mair 1984, Laver ve Hunt 1992, Laver ve Garry 2000, Huber ve Inglehart 1995, Benoit ve Laver 2006, Warwick 2006). İkinci yöntem partilerin siyasi pozisyonlarını ifade eden dökümanlara özellikle de parti programlarının uzman kodlamasına (Budge, Derek, Robertson ve Hearl 1987, Budge ve diğerleri 2001) ve bilgisayar kodlamasına (Laver, Benoit ve Garry 2003) dayanarak yapılan ölçümlerdir. Üçüncü yöntemde partilere oy vermiş seçmenlerin siyasi ve ideolojik konumlanmalarının anketler aracılığı ile belirlenip ortalamalarının alınması esastır (Huber 1989, Inglehart ve Klingemann 1976). Dördüncü yöntem ise seçmenlere partilerinin ideolojik ve siyasi konumlanmalarını soran anketler yoluyla parti ideolojilerinin sayısallaştırılmasıdır (Castles and Mair 1984). Her bir yöntemin geçerliliği literatürde eleştirilmiş, buna karşılık bazı araştırmacılar tarafından uzman kodlaması ve bilgisayar kodlaması içerik analizleri ile uzman anketlerinin birbirlerine yakın sonuçlar verdiği iddia edilmiştir (Laver ve Garry 2000). Bu araştırmada yukarıda bahsedilen ikinci ve üçüncü yöntemlerin bir arada kullanılmasıyla hükümet-seçmen uyumunu gösteren bağımlı değişken elde edilecektir. Bu araştırmanın analizleri için Avustralya, Kanada, Finlandiya, Fransa, Almanya, İtalya, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, İsveç, İsviçre ve Amerika Birleşik Devletleri'nde 1960-2018 arasında kurulmuş hükümetlere ait Comparative Political Data Set (CPDS) tarafından toplanmış veriler ile yine aynı ülkelerin aynı yıllarda oy verme yaşında ve üzerinde olan vatandaşlarına ait ülke seviyesine kümelenmiş birey seviyesindeki World Values Survey (WVS) tarafından toplanmış verilerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuş 197 ülke-seçim ikilisinden oluşan bir veri seti kullanılacaktır. Anlaşılabileceği üzere, bu verisetinde CPDS'den alınacak verilerden hükümet partilerinin ideolojik konumlarını yıllar itibarıyla göstermek üzere faydalanılırken, WVS'den alınacak verilerden ise aynı ülke-seçim yılı ikililiğine ait seçmenlerin ortalama ideolojik konumları hesaplamak üzere faydalanılacaktır. Hükümet ve seçmen ideolojik pozisyonlarının

her iki verisetinde farklı limitleri olan skalalar kullanılarak ölçülmesinden ötürü, bağımlı değişken oluşturulurken hükümet ve seçmen ideolojik pozisyonlarını gösteren değişkenler standardize edildikten sonra birbirlerinden çıkarılacak ve bu yolla hükümet-seçmen uyumunu gösteren bağımlı değişken elde edilecektir. Bağımsız değişkenlerden ise seçime katılım, enflasyon, işsizlik, hükümet şekli, orantılılık gibi hükümet-seçmen uyumunu etkileyeceği düşünülen kontrol değişkenleri CPDS verisetinden alınırken, kişilerarası güven değişkeni ise WVS verisetinden alınacaktır. Bağımlı değişkeni oluşturmakta kullanılan birey seviyesindeki ideolojik konum değişkeni gibi, bağımsız değişkeni oluşturacak WVS verisetinden alınacak veriler de ülke-seçim yılı ikililerine kümelenecektir.

Bu araştırmada yöntem olarak ülkelerin belirleyici analiz birimleri olması fikrinden hareketle sabit etkiler ve rastgele etkiler modellerinden sabit etkiler modeline her iki testi karşılaştırmak için kullanılan uygun yöntem olan Hausman (Durbin-Wu-Hausman) testinin verdiği $p<0.000$ sonucunda karar verilmiştir.

Bulgular

Tablo 1 hükümet-seçmen uyumunu tahmin eden iki sabit etkiler modelinin sonuçlarını göstermektedir. Birinci modelde hiçbir kontrol değişkeni kullanılmadan kişilerarası güvenin hükümet-seçmen uyumu ile ilişkisi analiz edilmiştir. İlgili katsayı, standart sapma ve istatistiki önem göstergelerinden de anlaşılacağı üzere kişilerarası güven ile hükümet-seçmen uyumu arasında istatistiki anlamda önemli bir ilişki bulunamamıştır ($p=0.266$). İkinci modelde kişilerarası güvene ek olarak, seçime katılım oranı, hükümete destek, enflasyon, işsizlik, hükümet çeşidi ve orantılılık bağımsız değişken olarak eklenmiştir. Bu modelde de kişilerarası güven ile hükümet-seçmen uyumu arasında istatistiki açıdan önemli bir ilişki bulunmadığı ($p=0.698$), bunun hükümet-seçmen uyumu ile seçime katılım oranı ($p=0.536$), enflasyon ($p=0.131$), işsizlik ($p=0.067$) ve orantılılık (Dar Bölge Basit Çoğunluk Sistemi/ Modifiye Edilmiş Orantılı Temsil Sistemi [$p=0.340$], Dar Bölge Basit Çoğunluk Sistemi/ Orantılı Temsil Sistemi [$p=0.101$]) değişkenleri için de geçerli olduğu görülmektedir. Ancak hükümet-seçmen uyumu ile hükümete destek ($p=0.026$) ve hükümet çeşidi (Tek Partili Çoğunluk Hükümeti/ Azınlık Kazanan Koalisyonu [$p<0.000$], Tek Partili Çoğunluk Hükümeti/ Artık Koalisyonu [$p<0.000$], Tek Partili Çoğunluk Hükümeti/ Çok Partili Azınlık Hükümeti [$p<0.027$], Tek Partili Çoğunluk Hükümeti/ Kayyum Hükümet [$p<0.011$]) arasında istatistiki anlamda önemli ilişkiler gözlemlenmiştir.

Tablo 1. Hükümet-Seçmen Uyumunu Tahmin Eden Sabit Etkiler Modelleri (Ülke Sabit Etkileri)

	Model 1	Model 2	
Kişilerarası Güven	3.33 (2.98)	-1.22 (3.15)	
Seçime Katılım Oranı		0.01 (0.01)	
Hükümete Destek		-0.02 (0.01)*	
Enflasyon		-0.03 (0.02)	
İşsizlik		0.05 (0.02)	
Hükümet Çeşidi			
Tek Partili Çoğunluk Hükümeti (Referans Kategorisi)			
Azınlık Kazanan Koalisyonu		1.37 (0.25)***	
Artık Koalisyonu		1.08 (0.28)***	
Tek Partili Azınlık Hükümeti		0.08 (0.33)	
Çok Partili Azınlık Hükümeti		0.81 (0.36)*	Son
Kayyum Hükümet		1.21 (0.47)*	uçla
Orantılılık			r ve
Dar Bölge Basit Çoğunluk Sistemi (Referans Kategorisi)			Tart
Modifiye Edilmiş Orantılı Temsil Sistemi		-0.79 (0.83)	ışm
Orantılı Temsil Sistemi		-0.88 (0.53)	alar
Sabit	-1.65 (1.48)	1.15 (2.45)	Topl
R-Kare (grup içi)	0.0067	0.2319	uml
R-Kare (grup arası)	0.6712	0.3625	arın
R-Kare (toplam)	0.3770	0.3114	kişil
Gözlem Sayısı	197	197	erar

ası güven seviyelerinin ekonomik ve politik bir çok sistem seviyesindeki göstergeyi etkilediği literatürde geniş biçimde tartışılmıştır. Bu ilişkinin yerleşik bir inanca da karşılık geldiği iddia edilebilir. Belki de bu sebepten ötürü politikacılar özellikle galip geldikleri seçimlerin akabinde kuracakları hükümetin herkesin temsilcisi olacağını iddia ederken buna karşılık vatandaşlardan da birlik olmalarını, birbirlerine güvenmelerini, tolerans göstermelerini isterler. Peki gerçekten de halkın tamamının temsilcisi bir hükümet olmak ile halkın birbirine güvenmesi arasında bir bağlantı var mıdır? Yani birbirine güvenen insanlardan oluşan toplumları yönetmek üzere kurulan hükümetler o toplumun bireylerinin tamamını daha mı iyi temsil etmektedir? Bu araştırma bu soruya cevap aramak üzere hazırlanmıştır. Sonuçlar toplumdaki kişilerarası güvenle hükümet-seçmen ideolojik uyumu arasında bir ilişki olmadığını göstermektedir. Yani birbirlerine daha fazla güvenen bireylerin bulunduğu toplumların hükümetleri halkı birbirine daha az güvenen bireylerin bulunduğu toplumların hükümetlerinden daha iyi biçimde ideolojik olarak temsil etmemektedir.

Kişilerarası güven ile hükümet-seçmen uyumu arasında beklenen ilişkinin ampirik olarak gözlemlenememesinin sebepleri çok çeşitli olabilir. Batılı ekonomik olarak gelişmiş demokratik toplumlarda gerek siyasi partilerin gerekse bireylerin ideolojik pozisyonları keskin sınıfsal ayrımlara dayanır. Dolayısıyla ideolojik pozisyonların değişmesi pek sık görülen bir olay değildir. Bu değişim bu türden toplumlarda dikey mobilizasyonun sınırlı olmasından ötürü jenerasyonlar arasında da pek sık görülmez. Yani halkın ideolojik pozisyonları hükümetler tarafından kolay kolay manipüle edilemez. Ayrıca bu toplumlarda siyasetçilerin halkın taleplerine karşı daha cevap verici oldukları da bilinmektedir. Sınıfsal ve ideolojik ayrımların net olduğu bu toplumlarda bir politikacıdan her ne kadar toplumun tamamının temsilcisi olduğunu iddia etse de öncelikle kendisinden oy aldığı kitleye yakın olması kitlesi tarafından beklenir. Siyasetçilerin her ne kadar aksini iddia etseler de kendi kitlesini bir kenara bırakıp halkın tamamını temsile soyunması kendi kitlesi tarafından olumlu karşılanmayabilir. Yine bu toplumlarda halkın genel eğitim seviyesinin yüksek olmasından ötürü halk siyaseti daha yakından takip eder. Siyasetin mekanizmaları hakkında olduğu gibi siyasetçilerin ideolojik konumları hakkında da donanımlıdır. Yine eğitim düzeyi ve okuma yazma oranlarının yüksek olmasından ötürü halkın zaman perspektifi geniştir ve zamanla ideolojik salınımlar yapan partileri siyaseten cezalandırma olasılıkları yüksektir. Bu sebeple de siyasi partiler ideolojik konumları zaman içerisinde koruma eğiliminde olurlar. Bu toplumlarda siyaset kazananın herşeyi kazanacağı kaybedenin herşeyi kaybedeceği sıfır toplamı bir oyun gibi görülmez. Bu nedenle de hükümeti kurmaya aday siyasi partiler hükümet olmak adına ideolojilerinden çok da fazla taviz vermeyebilirler. Yine bu toplumlarda bölünme gibi riskler azdır dolayısıyla politikacıların kendilerine oy vermeyen seçmenle çok da uyum içinde olma gibi kaygıları olmaz. Bu toplumlarda politikacılar siyasi çıkarlarına göre açık mücadelelere ve kutuplaşmaya gidebilir ve bu şekilde seçmen tabanlarını konsolide etmeyi tercih edebilirler.

Yukarıda bahsedilen tüm bu sebeplerden ötürü kişilerarası güven ve hükümet-seçmen ideolojik uyumu arasında bir ilişki bulunamamış olabilir. Gelecekte bu değişkenlerden bazılarını kontrol edebilecek bir çalışma bu iki değişken arasında bir ilişki bulabilir. Ancak bu değişkenleri içeren bir veriseti henüz elimizde bulunmamaktadır. Bu araştırmanın bundan sonra gideceği güzergah siyasi kültür araştırmalarının insani gelişme yaklaşımının demokrasiyi güçlendirdiğini iddia ettiği kişilerarası güven harici tolerans, kendini ifade etme, siyasi ve sivil katılım gibi diğer değerlerin hükümet-seçmen uyumuna olan etkilerini araştırmak olabilir. Bu çalışmada ideolojik uyuma indirgenen hükümet-seçmen uyumu için

yapılan analizlerin farklı konu temsilleri için tekrarlanması da temsiliyet ile güven arasındaki ilişkinin detayları hakkında daha fazla bilgi elde edilmesine yardımcı olabilir.

Kaynaklar

- Agger, R. E., Goldstein, M. N., & Pearl, S. A. (1961). Political cynicism: Measurement and meaning. *The Journal of Politics*, 23(3), 477-506.
- Almond, G., & Verba, S. (1963). The civic culture. Political attitudes and democracy in five nations.
- Banfield, E. C. (1958). The moral basis of a backward society.
- Benoit, K., & Laver, M. (2006). Party policy in modern democracies. Routledge.
- Brehm, J., & Rahn, W. (1997). Individual-level evidence for the causes and consequences of social capital. *American journal of political science*, 999-1023.
- Budge, I., Derek, H., Robertson, D., & Hearl, D. (Eds.). (1987). Ideology, strategy and party change: spatial analyses of post-war election programmes in 19 democracies. Cambridge University Press.
- Budge, I., Klingemann, H. D., Volkens, A., Bara, J., & Tanenbaum, E. (2001). Mapping policy preferences: estimates for parties, electors, and governments, 1945-1998 (Vol. 1). Oxford University Press on Demand.
- Castles, F. G., & Mair, P. (1984). Left-right political scales: Some 'expert' judgments. *European Journal of Political Research*, 12(1), 73-88.
- Chang, E. C., & Chu, Y. H. (2006). Corruption and trust: exceptionalism in Asian democracies?. *The Journal of Politics*, 68(2), 259-271.
- Choi, E., & Woo, J. (2016). The origins of political trust in East Asian democracies: Psychological, cultural, and institutional arguments. *Japanese Journal of Political Science*, 17(3), 410-426.
- Dahl, R. A., & Polyarchy, P. (1971). *Opposition*. New Haven and London.
- Erikson, E. H. (1950). Growth and crises of the "healthy personality."
- Fukuyama, F. (1995). Social capital and the global economy. *Foreign Aff.*, 74, 89.
- Golder, M., & Stramski, J. (2007, September). Ideological congruence and two visions of democracy. In *Annual Meetings of the American Political Science Association*, Chicago.
- Golder, M., & Stramski, J. (2010). Ideological congruence and electoral institutions. *American Journal of Political Science*, 54(1), 90-106.

- Greenfield, P. M. (2009). Linking social change and developmental change: shifting pathways of human development. *Developmental psychology*, 45(2), 401.
- Huber, J. D. (1989). Values and partisanship in left-right orientations: Measuring ideology. *European Journal of Political Research*, 17(5), 599-621.
- Huber, J., & Inglehart, R. (1995). Expert interpretations of party space and party locations in 42 societies. *Party politics*, 1(1), 73-111.
- Inglehart, R. (2000). Globalization and postmodern values. *Washington Quarterly*, 23(1), 215-228.
- Inglehart, R., & Klingemann, H. D. (1976). Party identification, ideological preference and the left-right dimension among Western mass publics. *Party identification and beyond*, 243-73.
- Kramer, R. M. (1999). Trust and distrust in organizations: Emerging perspectives, enduring questions. *Annual review of psychology*, 50(1), 569-598.
- Laver, M., & Garry, J. (2000). Estimating policy positions from political texts. *American Journal of Political Science*, 619-634.
- Laver, M., & Hunt, W. B. (1992). Policy and party competition.
- Laver, M., Benoit, K., & Garry, J. (2003). Extracting policy positions from political texts using words as data. *American political science review*, 97(2), 311-331.
- Mill, J. S. (1975). *On liberty* (1859).
- Miller, W. E., & Stokes, D. E. (1963). Constituency influence in Congress. *American political science review*, 57(1), 45-56.
- Mishler, W., & Rose, R. (2001). What are the origins of political trust? Testing institutional and cultural theories in post-communist societies. *Comparative political studies*, 34(1), 30-62.
- Mishler, W., & Rose, R. (2005). What are the political consequences of trust? A test of cultural and institutional theories in Russia. *Comparative Political Studies*, 38(9), 1050-1078.
- Morgan, M. J. (1976). *The Modeling of Governmental Coalition Formation: A Policy-based Approach with Interval Measurement*. (Volumes I and II) (Doctoral dissertation, University of Michigan).
- Morris, S. D., & Klesner, J. L. (2010). Corruption and trust: Theoretical considerations and evidence from Mexico. *Comparative political studies*, 43(10), 1258-1285.
- Muller, E. N., & Seligson, M. A. (1994). Civic culture and democracy: the question of causal relationships. *American political science review*, 88(3), 635-652.

- Newton, K., & Norris, P. (2000). Confidence in public institutions. Disaffected democracies. What's troubling the trilateral countries, 52-73.
- Norris, P. (1996). Does television erode social capital? A reply to Putnam. PS: Political Science & Politics, 29(3), 474-480.
- Paxton, P. (1999). Is social capital declining in the United States? A multiple indicator assessment. American Journal of sociology, 105(1), 88-127.
- Pitkin, H. F. (1967). The concept of representation. University of California Press.
- Powell Jr, G. B. (2004). Political representation in comparative politics. Annu. Rev. Polit. Sci., 7, 273-296.
- Powell, G. B. (2006). Election laws and representative governments: Beyond votes and seats. British Journal of Political Science, 36(2), 291-315.
- Putnam, R. (1993). The prosperous community: Social capital and public life. The american prospect, 13(Spring), Vol. 4. Available online: <http://www.prospect.org/print/vol/13> (accessed 7 April 2003).
- Putnam, R. D. (1995). Tuning in, tuning out: The strange disappearance of social capital in America. PS: Political science & politics, 28(4), 664-683.
- Putnam, R. D. (1996). The strange disappearance of civic America. Policy: A Journal of Public Policy and Ideas, 12(1), 3-15.
- Rahn, W. M., & Transue, J. E. (1998). Social trust and value change: The decline of social capital in American youth, 1976–1995. Political Psychology, 19(3), 545-565.
- Rosenberg, M. J. (1956). Cognitive structure and attitudinal affect. The Journal of abnormal and social psychology, 53(3), 367.
- Shah, D. V. (1998). Civic engagement, interpersonal trust, and television use: An individual-level assessment of social capital. Political Psychology, 19(3), 469-496.
- Smith, J. B., & Barclay, D. W. (1997). The effects of organizational differences and trust on the effectiveness of selling partner relationships. Journal of marketing, 61(1), 3-21.
- Twenge, J. M., Carter, N. T., & Campbell, W. K. (2015). Time period, generational, and age differences in tolerance for controversial beliefs and lifestyles in the United States, 1972–2012. Social Forces, 94(1), 379-399.
- Uslaner, E. M. (1998). Social capital, television, and the “mean world”: Trust, optimism, and civic participation. Political psychology, 19(3), 441-467.
- Uslaner, E. M. (2000). Producing and consuming trust. Political Science Quarterly, 115(4), 569-590.
- Uslaner, E. M. (2002). The moral foundations of trust. Available at SSRN 824504.

- Warwick, P. (2006). Policy horizons and parliamentary government. Springer.
- Wrightsmann, L. S. (1991). Assumptions about human nature: Implications for researchers and practitioners. Sage Publications.
- Yamagishi, T., & Yamagishi, M. (1994). Trust and commitment in the United States and Japan. *Motivation and emotion*, 18(2), 129-166.